

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄) 2012

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω διεθνών συμφωνιών:

- α. Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (1878)
- β. Σύμφωνο Μολότοφ–Ρίμπεντροπ (1939)
- γ. Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Ο Κρμαϊκός Πόλεμος έληξε με τη νίκη και τον θρίαμβο της Ρωσίας.
- β. Η Θεσσαλία παραχωρήθηκε στην Ελλάδα από την Πύλη (1881) μετά από σύσταση του Συνεδρίου του Βερολίνου (1878).
- γ. Η Συνθήκη Ειρήνης, που υπογράφηκε στο Βουκουρέστι την 28^η Ιουλίου / 10^η Αυγούστου 1913, κατακύρωσε την Κρήτη στην Ελλάδα.
- δ. Ο ΟΗΕ ιδρύθηκε αμέσως μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
- ε. Μετά την κατάληψη της εξουσίας από τους Μπολσεβίκους (Οκτώβριος 1917) ο Λένιν ευνοούσε την ειρήνη για λόγους εσωτερικούς.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να παρουσιάσετε τη διαμάχη μεταξύ Υψηλάντη και Φιλικών αφενός και των προκρίτων της Πελοποννήσου αφετέρου, καθώς και τις επιδιώξεις των δύο αυτών παρατάξεων κατά το πρώτο έτος της Ελληνικής Επανάστασης.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφέρετε τα τεχνολογικά μέσα, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν από τους δύο αντιπάλους συνασπισμούς κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και να προσδιορίσετε τον ρόλο τους στη διεξαγωγή του.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις κατευθυντήριες γραμμές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μετά τη Συνθήκη της Λωζάνης και την πορεία υλοποίησής τους μέχρι το 1932. **Μονάδες 25**

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[Ο Βενιζέλος αναλύει τις κατευθυντήριες γραμμές της εξωτερικής του πολιτικής]

«Η πολιτική αυτή συνίστατο πρώτον εις τήν αποκατάστασιν σχέσεων μέ τήν Μεγάλην Μεσογειακήν Δύναμιν, τήν γείτονά μας Ίταλίαν, σχέσεων ὅσον εἶναι δυνατόν ἐγκαρδίων καί ἀναλόγων μέ ἐκείνας, τάς ὁποίας ἔχει ἡ Ἑλλάς ἐπί ἓνα ὄλον αἰῶνα μέ τήν Γαλλίαν καί Ἀγγλίαν. Δευτέρα βάσις τῆς εξωτερικῆς μας πολιτικῆς ἦτο νά ἐκκαθαρίσωμεν τάς διαφοράς μας ὄχι μόνο μέ τήν Γιουγκοσλαβίαν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς Σερβικῆς ζώνης τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλά καί μέ τήν Τουρκίαν καί μετά ταύτην μέ τήν Βουλγαρίαν καί τήν Ἀλβανίαν, διότι συμφέρον ἡμῶν ἦτο νά φθάσωμεν, ἂν ἦτο δυνατόν, καί μέ αὐτά τά κράτη εις μίαν πλήρη ἐκκαθάρισιν τοῦ παρελθόντος καί τήν ἴδρυσιν στενῶν σχέσεων φιλίας, μολονότι ἡ φιλία μας μέ τάς δύο τελευταίας γειτονικάς χώρας ἤρχετο εις δευτέραν μοῖραν. Τρίτη βάσις ἦτο ἡ ἐπιμελής ἀποφυγή τῆς ἐξαρτήσεώς μας ἀπό οἰονδήποτε ἐκ τῶν συνδυασμῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καί δὴ ἐκείνων, αἵτινες ἐζήτουν νά ἀσκοῦν ἐπιρροήν εις τά Βαλκάνια, εις τρόπον ὥστε, ἂν θά εἶχε ἡ ἀνθρωπότης τήν δυστυχίαν νά ἴδῃ καί πάλιν ἐκρηγνυόμενον ἓνα μέγαν πόλεμον, νά μή παρασυρθῶμεν καί ἡμεῖς εις αὐτόν ὑποχρεωτικῶς ὡς ἐκ τοῦ συνδέσμου, τόν ὁποῖον θα εἴχομεν μέ τόν ἓνα τῶν διαμαχομένων».

Κ. Σβολόπουλος, *Ἡ Ἑλληνική Ἐξωτερική Πολιτική, 1900–1945*, Ἀθήνα: Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἐστίας», ⁴1997, σ. 212.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Το ευρωπαϊκό ὄραμα του Βενιζέλου]

[...] «Ἡ ελληνική κυβέρνησις χαιρετίζει με τὴν μεγαλύτερη ικανοποίησιν τὴν ἰδέαν τῆς ἐνότητος τῶν λαῶν τῆς Ἑυρώπης προκειμένου νὰ διασκεδαστεῖ κάθε ἀνησυχία, τὸ ἐγχείρημα οφείλει νὰ ἀναληφθεῖ στα πλαίσια τῆς διεθνούς οργάνωσις καὶ νὰ σεβαστεῖ τὴν ἐθνικὴν

κυριαρχία των κρατών· η ευρωπαϊκή ένωση, κάτω από ανάλογες συνθήκες, όχι μόνον δεν θα οδηγήσει στην εξασθένηση αλλά και θα συμβάλει στην ενίσχυση «της Ευρώπης των πατρίδων»: τα ευρωπαϊκά κράτη θα εξασφαλίσουν σημαντικά πλεονεκτήματα όχι μόνο στον οικονομικό, αλλά και στον πολιτικό τομέα· η εξέλιξη προς την ομοσπονδιοποίηση οφείλει να επιχειρηθεί με ιδιαίτερη προσοχή και με προϋπόθεση την πίστωση χρόνου».

Κ. Σβολόπουλος, *Ελευθέριος Βενιζέλος. Δώδεκα Μελετήματα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1999, σ. 226-227.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στις διαφωνίες και τις ρυθμίσεις των συμμάχων – νικητών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου από το 1945 ως το 1949 σχετικά με το μέλλον της Ανατολικής Ευρώπης (μονάδες 10) και της Γερμανίας (μονάδες 15). **Μονάδες 25**

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[Εγκαθίδρυση φιλοσοβιετικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη]

[...] Σταδιακά, σε διαφορετικά χρονικά σημεία σε κάθε χώρα της Ανατολικής Ευρώπης, οι Σοβιετικοί εγκατέστησαν φιλικές προς αυτούς κυβερνήσεις, [...] σταθεροποιώντας κομμουνιστικά καθεστώτα: στη Ρουμανία τον Νοέμβριο του 1946, στην Πολωνία τον Ιανουάριο του 1947, στην Ουγγαρία τον Αύγουστο του 1947 [...]. Στα τέλη του 1947, μόνον στην Τσεχοσλοβακία (όπου στις ελεύθερες εκλογές του Μαΐου 1946 το κομμουνιστικό κόμμα έλαβε το 38% των ψήφων) εξακολουθούσε να επιβιώνει κυβέρνηση με τη συμμετοχή αστικών πολιτικών δυνάμεων, και εκεί όμως κρίσιμα υπουργεία και τομείς της διοίκησης (οι ένοπλες δυνάμεις, οι δυνάμεις ασφαλείας) ελέγχονταν από τους κομμουνιστές.

Ε. Χατζηβασιλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, [Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία 5], Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, ⁹2008, σ. 84.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Το συμμαχικό Συμβούλιο Ελέγχου στη Γερμανία]

[...] Για τη Γερμανία που ακόμα αντιστεκόταν, η απόφαση των τριών ήταν η χωρίς όρους παράδοση. Στην

κατεχόμενη Γερμανία κυριαρχία θα ασκούσαν οι δυνάμεις κατοχής των τριών μεγάλων νικητών με όργανο το Συμβούλιο Ελέγχου. Οι αποφάσεις του συμβουλίου έπρεπε να λειτουργούν με ομοφωνία, διαφορετικά κάθε ζώνη επιρροής θα λειτουργούσε με τις δικές της αποφάσεις. Ο Ρούζβελτ θεώρησε σκόπιμο να ανατεθεί και μια ζώνη επιρροής στους Γάλλους. Ο Στάλιν αντέδρασε στην πρόταση αυτή, διότι δεν ήθελε ακόμα ένα μέλος στο Συμβούλιο Ελέγχου, όμως μπροστά στην επιμονή των δύο άλλων και επειδή είχε εξασφαλίσει τον έλεγχο της Πολωνίας, αποφάσισε να υποχωρήσει.

Θ. Βερέμης, Εφημ. Η Καθημερινή, Κυριακή 10 Ιουλίου 2011, σ. 26.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

[Διενέξεις των Συμμάχων για το μέλλον της Γερμανίας]

Το κύριο αντικείμενο της διένεξης των Σοβιετικών με τους Δυτικούς έμοιαζε να είναι η Γερμανία [...]. Από τις αρχές του 1946 οι απόψεις των πρώην συμμάχων για το θέμα εμφανίζονται διαμετρικά αντίθετες. Η ΕΣΣΔ, που είχε υποστεί τα πάνδεινα από τη γερμανική εισβολή και φοβόταν μήπως οι Αμερικανοί αξιοποιήσουν τη στρατιωτική υπεροχή που τους πρόσφερε η αποκλειστική κατοχή ατομικών όπλων με σκοπό να διαλύσουν το «προλεταριακό κράτος» (κάτι που κανένας δεν σκεφτόταν σοβαρά στις Ηνωμένες Πολιτείες), επιδόθηκε συστηματικά στη διάλυση των εργοστασίων της ζώνης που έλεγχε, για να ενισχύσει τη δική της οικονομική ανόρθωση και να πετύχει τη μακρόχρονη εξασθένηση του παλιού της εχθρού. Απεναντίας οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί, που πίστευαν ότι μια Γερμανία φτωχή, δυσαρεστημένη και απογυμνωμένη από ηγετικά στελέχη θα πιανόταν πιο εύκολα στο δόκανο του κομμουνισμού, έδωσαν γρήγορα τέλος στην πολιτική της αποβιομηχάνισης και των αντιναζιστικών εκκαθαρίσεων.

S. Berstein και P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. 3: *Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης, 1919 έως σήμερα*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1997, σ. 175-176.